“El poder públic no es fa càrrec del patrimoni arqueològic litoral”

Entrevista a Marie-Yvane Daire i Pau Olmos

“El poder públic no es fa càrrec del patrimoni arqueològic litoral”

La prof. Marie-Yvane Daire (CNRS/Université de Rennes 1, França) va pronunciar la conferència “Les communautés pré et protohistoriques insulaires de Bretagne : un cas particulier d’adaptation au milieu” en el marc del seminari L’home i el mar, els reptes de l’arqueologia litoral [vegeu també balanç del seminari], que va tenir lloc a l’ICAC els dies 24 i

Contingut extret de la web de l'ICAC (www.icac.cat)

25 d’abril organitzat per Pau Olmos, investigador postdoctoral de la Université de Rennes 1 i investigador adscrit de l’ICAC. Els entrevistem a tots dos.

La costa bretona és un lloc singular per a l’arqueologia litoral.

Sí, perquè és una costa de 2.700 km, molt retallada, un terç de la línia costanera de tot França! I té una gran quantitat d’illes, unes 850, de tipologia molt diversa. Tenim diversos arxipèlags, zones rocoses i zones arenoses… I el fenomen de la marea, que pot arribar als 14 metres de diferència entre la marea baixa i la marea alta. És la segona marea al món de més important després del Canadà!

Per què us interessen les illes?

Sens dubte seria més fàcil i barat treballar al continent, perquè per començar no ens caldria agafar cap vaixell! Les illes són jaciments peculiars perquè hi ha activitats específicament marítimes com la producció de sal. A més, tenen l’avantatge que es conserven molt bé, al contrari del que passa al continent, on l’agricultura ha arrasat molts jaciments.

Dolmen neolític a Kernic (Finisterre, Bretanya), exemple

de l’augment del nivell de l’aigua i el problema de gestionar

Contingut extret de la web de l'ICAC (www.icac.cat)

el patrimoni arqueològic litoral. (Foto: M.-Y. Daire)

Com s'explica la presència humana des d'antic en un lloc inhòspit?

El clima no és bo ni assolellat, en efecte. És una zona de tempestes, de vent… Encara avui, jo [prof. Daire], a l'hivern, em pregunto per què hi visc! Tot i això, el clima és més atemperat que a l'interior, com Rennes. Ara bé, és una zona rica. A part de la sal, hi ha els recursos propis d'un lloc amb una marea molt forta: pensem en tot el peix i els mol·luscos que la marea deixa a terra!

Collir sense haver de sembrar!

Exacte, servint-te a plaer, com a recol·lector! Pensem també en les algues, útils per adobar la terra, i actualment per a la cosmètica: la marca Yves-Rocher ve d'allà.

La imatge típica de la Bretanya són els menhirs.

El megalitisme és el més visible i espectacular, i el més turístic, i ha atenuat l'interès de les altres restes arqueològiques. No n'hi ha prou amb els menhirs: cal buscar els hàbitats, on vivia la gent, els agricultors…

La zona també és important pel tràfic marítim.

I tant. A l'edat del ferro ja hi havia la ruta de les Cassiterides, illes que no se sap ben bé on són, entre el sud d'Angleterra i la Bretanya. La costa bretona era molt transitada de camí a Anglaterra, on s'hi anava a buscar estany, un dels aliatges principals per fer bronze.

Jaciment de l'edat del ferro de Landrellec

a Pleumeur-Bodou (Bretanya),

durant l'excavació. (Foto: L. Langouët)

Qui feia aquesta ruta?

Els vaixells venien des de la península ibèrica, des de Portugal, i anaven costejant fins a Anglaterra per evitar els perills d'allunyar-se de terra. Les illes eren llocs per aixoplugar-se i per fer provisions.

Contingut extret de la web de l'ICAC (www.icac.cat)

Teniu un equip multidisciplinari.

Sí, format per geòlegs, geomorfòlegs, historiadors, protohistoriadors, geògrafs, arqueòlegs… Però a part del món acadèmic i universatari, també tenim una xarxa de voluntaris amateurs que vigilen la costa, fan informes i prospeccions, etc.

Vigilants sobre el terreny, fantàstic!

Sí, són persones compromeses amb el seu entorn immediat: professors, jubilats, estudiants… Formen l'**AMARAI**, l'Association Manche Atlantique pour la Recherche Archéologique dans les Îles. Existeix de fa més de 30 anys. És una plaforma molt oberta que engloba la Bretanya i el País del Loira, i aviat també l'Alta Normandia. És en ells que recolza el projecte **ALeRT**.

Quin objectiu té aquest projecte?

El seguiment i l'observacio dels jaciments arqueològics litorals en risc, principalment lligats a la pressió antròpica i natural. El Pau és justament el responsable del projecte i s'ocupa de

difondre'l a través del "cinquè poder", les xarxes socials, a més de gestionar les prospeccions, la base de dades i la pàgina web.

Per què és important ALeRT?

Perquè el poder públic no es fa càrrec del patrimoni arqueològic litoral! L'arqueologia preventiva no existeix a la costa, perquè no s'hi construeix. I es tracta de jaciments vulnerables, perquè les dunes tant aviat els protegeixen com reculen i els deixen al descobert. A part, hi ha l'erosió marina. Encara hi ha molts jaciments inèdits que van apareixent després de les tempestes, i és quan intervé ALeRT. Tenim plevist fer un mapa de vulnerabilitat amb els jaciments més amenaçats.

Text i retrats de Carme Badia i Puig

Abril del 2014